

[Infektioyksikkö]

Versio: 1
Päivämäärä: 30.3.2023

C-hepatiitti

Kuvaus: Potilasohje C-hepatiittiviruksen kantajalle

Tartunta

C-hepatiittivirus leviää **veren** välityksellä ja valtaosa Suomen C-hepatiittitartunnoista liittyykin pistettävien huumeiden käyttöön (tartunta verisistä pistosvälineistä tai itse aineesta). Tartunta voi tapahtua myös seksitartuntana tai raskauden ja synnytyksen aikana äidistä lapseen.

Tartuntaan riittää niin pieni määrä verta, ettei sitä näe. C-hepatiittiviruksia on useita eri lajeja, joten tartunnan voi saada useaan kertaan. Tavanomaisessa kanssakäymisessä C-hepatiitti ei tartu, eikä tartuntaa tapahdu ehjän ihon läpi.

Oireet ja myöhäiskomplikaatiot

C-hepatiitin alkuvaihe on useimmiten oireeton. Pieni osa tartunnan saaneista sairastuu parin viikon – muutaman kuukauden kuluttua vatsaoireisiin ja "keltatautiin" (iho voi muuttua keltaiseksi). Suuri osa (n. 80 %) kaikista tartunnan saaneista jää C-hepatiittiviruksen pitkäaikaiskantajiksi. Kantaja tuntee itsensä täysin terveeksi, mutta hänen elimistössään on C-hepatiittiviruksia ja hän on tartuttava. Osalle kantajista kehittyy vuosien/vuosikymmenien kuluessa etenevä maksasairaus ja lopulta maksakirroosi ja pienelle osalle maksasyöpä. Alkoholin käyttö nopeuttaa erittäin merkittävästi maksataudin etenemistä.

Diagnoosi

C-hepatiitti todetaan tutkimalla ensin veren C-hepatiitivasta-aineet (HCVAb) 6–12 kuukauden kuluttua viimeisestä tartuntavaaratilanteesta. Mikäli vasta-ainetestit HCVAb on positiivinen, tutkitaan toisella verikokeella, onko veressä virusta. Virus voi hävitä itsestään ilman lääkettä, mutta HCVAb-testitulokset säilyvät positiivisena merkinä sairastetusta infektiosta. Kaikilta C-hepatiittipotilailta on syytä tutkia verikokein myös B-hepatiitti ja HIV-infektio.

Tartuntojen ehkäisy

- Pyri välttämään haavoja, naarmuja ja pistovammoja.
- Puhdista ja peitä siteellä pienetkin haavat.
- Pakkaa haava- ja kuukautissiteet erilliseen muovipussiin ennen kuin laitat ne roskiin.
- Pese verinen pyykki koneessa ensin esipesuohjelmalla ja jatka konepesua materiaalin suosituksen mukaisessa lämpötilassa. Jos konepesu ei ole mahdollista, voit liottaa verisen pyykin klooripitoisessa desinfektioaineessa (esim. Klorin®) ennen käsin pesua.
- Veri ja veriset eritetahrat pyyhitään pinnoilta klooripitoisella puhdistusaineella kertakäyttöpyyhkeellä, minkä jälkeen pestään kädet.
- Jos toinen henkilö käsittelee verelläsi tahriutunutta materiaalia, hänen tulee käyttää kertakäyttöisiä käsineitä (käsipyykkiä pestessä talouskäsineitä).

[Infektioyksikkö]

Versio: 1
Päivämäärä: 30.3.2023

- Älä lainaa muille/muilta hammasharjaa, hiusharjaa, kampaa, parranajovälineitä, ompeluvälineitä, ruiskuja, neuloja, pistosvälineitä tai muita välineitä, joista voi syntyä iho- tai limakalvovaurioita.
- Älä anna leikata hiuksiasi tai partaasi partaveitsellä.
- Kun käyt lääkäriä, hammaslääkäriä, hoitajalla tai laboratorionkokeissa: muista aina kertoa, että Sinulla on C-hepatiitti. Tämä auttaa henkilökuntaa suojelemaan itseään ja muita potilaita tartunnalta. Henkilökunnalla on vastuuvelvollisuus.
- Älä luovuta verta, maitoa, siemennestettä, kudoksia tai elimiä. Älä tee elintenluovutustestamenttia.
- Vältä lävistyksiä ja tatuointeja.
- **Kaikissa tilapäisissä ja uusissa seksisuhteissa on käytettävä kondomia. Tämä koskee kaikkia ihmisiä, ei vain C-hepatiittitartunnan saaneita.**
- Kerro vakituiselle seksikumppanillesi, että Sinulla on C-hepatiitti ja että seksitartunnan vaara on pieni, mutta mahdollinen. Kondomin käyttö suojaa tartunnalta ja sitä on hyvä käyttää aina, jos sukuelimissä on haavoja tai tulehduksia sekä kuukautisten aikana (naisen C-hepatiitti).

Ohjaa muut mahdollisesti tartunnan saaneet tutkimuksiin ja neuvontaan, jotta voidaan ehkäistä uudet tartunnat.

Selvitä yhteistyössä lääkärisi kanssa ketkä muut henkilöt ovat voineet saada tartunnan. Neuvo heitä viipymättä menemään oman asuinkuntansa terveyskeskukseen C-hepatiittitutkimuksiin ja neuvontaan. Oma lääkärisi tai terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tarvittaessa huolehtia yhteydenotosta näihin henkilöihin, mikäli haluat, ettei oma henkilöllisyytesi paljastu muille kuin omalle lääkärillesi.

C-hepatiitin hoito ja seuranta

- Tavallisessa kanssakäymisessä C-hepatiitti ei tartu. Voit jatkaa normaalisti sekä koulun- että työssäkäyntiä.
- Vältä alkoholia. "Sallittua" alkoholimäärää ei ole.
- Vältä myös muita maksalle haitallisia aineita (liuottimet, osa lääkkeitä, osa luontaistuotteista).
- Vältä ylipainoa. Ylipainoon liittyy rasvamaksan ja diabeteksen kehittymisen riski, mitkä voivat nopeuttaa maksasairauden etenemistä.
- Käy säännöllisesti lääkäriä maksan arvojen ja muun terveytesi seurauksiksi.
- Jos C-hepatiitin lääkehoidolle ei ole vasta-aiheita, voidaan C-hepatiitin lääkehoito toteuttaa paikallisen hoitokäytännön mukaisesti esimerkiksi terveyskeskuksessa, tartuntatautivastaanotolla tai sairaalassa. Lääkehoidon vasta-aiheita ovat esimerkiksi alkoholin tai huumausaineiden jatkuva käyttö, vaikeat pitkäaikaissairaudet ja raskaus.

[Infektioyksikkö]

Versio: 1
Päivämäärä: 30.3.2023

Jos käytät huumeita

- Hakeudu hoitoon huumeiden käytön lopettamiseksi (esim. Päihdepalvelusäätiön päihdekliniikka Kuopiossa)
- Jos et pysty lopettamaan pistettävien huumeiden käyttöä
  1. Käytä aina **henkilökohtaisia puhtaita välineitä** (Neuvonta ja välineiden vaihto Kuopiossa: Terveysneuvontapiste Portti, Vuorikatu 31–33).
  2. Pakkaa käytetyt välineet huolellisesti niin, ettei niistä aiheudu vaaraa muille.
  3. Pidä huoli, etteivät lapset joudu tekemisiin neulojen ja ruiskujen kanssa.
- **Käytä aina kondomia kaikissa seksisuhteissa.**
- Huolehdi omista ja läheistesi hepatiittirokotuksista. Kaikki pistettävien huumeiden käyttäjät, heidän vakituiset seksikumppaninsa ja samassa taloudessa asuvat henkilöt saavat ilmaiset A- ja B-hepatiittirokotukset asuinkuntansa terveyskeskuksesta. Erityisen tärkeää on rokottaa huumeita käyttävien äitien vastasyntyneet lapset. C-hepatiittia vastaan ei ole rokotetta.
- Lisätietoja saat terveyskeskuksesta omalta lääkäriltäsi ja hoitajaltasi.